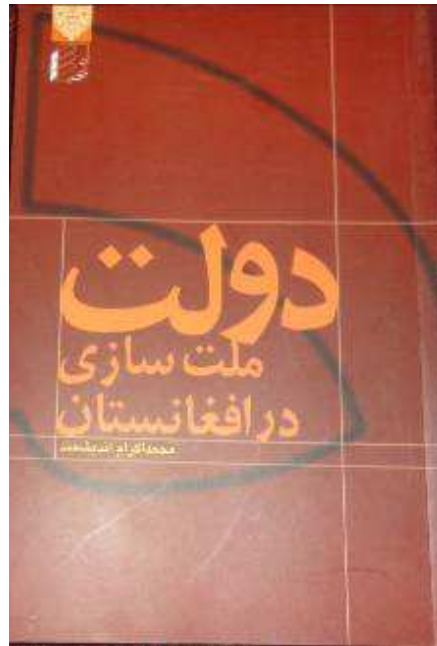

دولت-ملت سازی در افغانستان

مشخصات کتاب:

نام کتاب:

دولت-ملت سازی در افغانستان

نویسنده:

محمد اکرام اندیشمند

نشر:

انتشارات سعید

چاپ و صحافی:

چاپخانه سباوون

طرح جلد و برگ آرایشی:

عصمت الله احراری

شمارگان:

1000 جلد

نوبت چاپ:

چاپ اول - بهار 1393

بها: 100 افغانی
همه حقوق چاپ و نشر به ناشر محفوظ است
آدرس انتشارات سعید: ابتدای جاده آسمایی، کابل
شماره های تماس: 0799312763
0788100157 - 0705814642

روند دولت-ملت سازی و شکل گیری دولت ملی، یکی از مسایل بسیار مهم و اساسی در روند حیات سیاسی و اجتماعی افغانستان است. این پرسش پیوسته با پاسخ و دیدگاه متفاوت و حتی متعارض پاسخ یافته است که آیا در افغانستان ملت وجود دارد؟ آیا ما در افغانستان ملت هستیم؟ آیا ما دولت ملی داریم و داشته ایم؟ و اگر ملت هستیم، هویت ملی و منافع ملی در این ساختار چیست؟ اما، تعریف و باور مشترک در مورد ملت افغانستان و در مورد هویت و منافع ملی که مستلزم چنین ملتی است، وجود ندارد. اگر جمعی در حوزه روشنفکری و سیاسی هنوز پدیده ملت را در افغانستان تکوین نیافته و شکل ناگرفته می پندارند، جمعی دیگر از وجود ملت افغانستان سخن می گویند که حتی ریشه هایش به هزاران سال پیش بر میگردد. باور و نگرش آنها، از وجود مداوم و پیوسته ملت در افغانستان سخن دارد ولیکن حضور همیشگی ملت با تجاوز و دخالت خارجی صدمه یافته است.

برخی هم، به وجود شالوده ها و مؤلفه های ملت در افغانستان باورمند هستند که می توان به آسانی بروی آن، بنیاد ملت را استوار ساخت و روند دولت-ملت سازی را طی کرد.

صاحبان هر یک از دیدگاه های مختلف و متفاوت در مورد ملت و ملت سازی و روند شکل گیری ملت-دولت و دولت-ملت در افغانستان، دلایل و شواهد خود را مطرح و ارائه می کنند. یکی از آسیب های بیرونی سخن دارد که پیوسته مانع پایداری دولت-ملت شده است. شماری، عوامل داخلی را در این چالش مقصر میدانند و هژمونیزم قومی را مانع تکوین پدیده دولت-ملت تلقی می کنند. جمع دیگر، مؤلفه های مختلف اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، جغرافیایی و غیره را در ملت ناشدن و به اتمام نرسیدن روند دولت-ملت دخیل میدانند.

اما نکته مهم و قابل توجه در بحث بر سر ملت شدن و ملت سازی و تشکیل دولت-ملت، گستردگی و نظریات متنوع بر سر این بحث است. ممکن است یک نظریه و دیدگاه در این مورد در یک جامعه و کشور، زمینه های تطبیقی بیشتر و بستر عملی بهتر داشته باشد. اما در کشور دیگر، ناموفق تمام شود. یا شاید بتوان از تلفیق مجموع نظریات دانشمندان و یا تجارب کشور های که این روند را پشت سر گذاشته اند، نقشه آسانتر و عملی تر در این جهت ترسیم کرد. نکته مهم آن است که در ملت سازی و طی کردن روند دولت-ملت، نباید شرایط عینی و ذهنی را نادیده گرفت و بصورت آیدئولوژیک و با جزم اندیشی با این امر برخورد کرد. بحث بر

سر این موضوع، بحث از یک مقوله و فرمول ریاضی و علوم تجربی نیست که با قطعیت به یک نتیجه رسید.
کتاب "دولت-ملت سازی در افغانستان" که در سه فصل نگاشته شده است به مقوله و پدیده دولت-ملت سازی می پردازد.
در فصل اول از مقولات و مباحث عمومی دولت-ملت سخن می رود. نظریات و دیدگاه های مختلف در این مورد تبیین می شود.
در فصل دوم دیدگاه های مختلف در مورد ملت سازی و چالش دولت-ملت-در افغانستان مورد بحث و تحلیل قرار می گیرد. به این موضوع از نظر تاریخی پرداخته می شود. موانع تشکیل دولت-ملت نشاندهی و ارزیابی میگردد. و گذر از چالش این مرحله را در حیات سیاسی و اجتماعی افغانستان با توجه به نظریات مختلف علمی به بحث و تحلیل کشانده می شود. زمینه ها و عوامل داخلی و خارجی با تأثیرات مثبت و منفی آن در نکات مورد بحث بیان میگردد. نکات و مسایل مهم دیگر در پیوند با این مبحث مطالعه می شود.
و در فصل سوم، دولت-ملت سازی پس از سقوط امارت اسلامی طالبان مورد بحث و مطالعه قرار می گیرد. به اصلی ترین مطلب مورد بحث که شکل گیری دولت-ملت در افغانستان است، تمرکز بیشتر صورت می گیرد. تشخیص و نشاندهی راه های عملی در جهت تکوین ملت و دولت ملی پایدار و یا ثبات، نتایج این مباحثات خواهد بود.

فهرست مطالب
مقدمه

فصل اول عمومیات

بررسی مقولات دولت-ملت
تعریف دولت
حکومت
حاکمیت
ملت
قوم
قبیله
امت
شهروند
هویت ملی
ملت سازی
چالش ها و موانع تشکیل ملت
عناصر و مؤلفه های شکل گیری دولت-ملت
شکل گیری دولت مدرن ملی
مؤلفه های اقتدار دولت

- گذر از ضعف مؤلفه های اقتدار
وجایب دولت ملی مدرن
جهانی سازی و تضعیف دولت-ملت
تیوری های ملت سازی و تشکیل دولت-ملت
1- مدل تقدم و تاخر دولت-ملت
2- تشکیل دولت-ملت با کمک خارجی و مساعدت از بیرون
3- مدل دولت-ملت پس از فروپاشی شوروی
منابع و مأخذ

فصل دوم دولت-ملت در افغانستان

- نام افغانستان به عنوان کشور
دولت ابدالی؛ کنفدراسیون قبایل بر محوریت قومی
هویت ملی در افغانستان
شکل گیری ناقص و ناموفق دولت-ملت
امیر عبدالرحمن؛ بنیانگذار دولت متمرکز و کشور افغانستان
جانشینان امیرعبدالرحمن خان و تشکیل دولت-ملت
1- امیر حبیب الله (1901-1919)
محمود طرزی؛ تقلیل ناسیونالیزم ملی و مدنی به ناسیونالیزم قومی
2- امیر امان الله خان
سلطنت خانواده محمدنادرشاه و دولت-ملت سازی
شکل گیری ناقص و نافرجام دولت-ملت در دهه اخیر سلطنت محمدظاهرشاه
جمهوریت محمدداود و پروسه دولت-ملت
دولت-ملت در حاکمیت حزب دموکراتیک خلق
مجاهدین و دولت-ملت
پدیده دولت-ملت در امارت طالبان
مؤلفه های ناپایداری و ناکامی دولت-ملت در افغانستان
1- عوامل سیاسی
2- عامل ساختاری
3- عوامل خارجی
الف- منازعه دیورند
ب- رقابت های استعماری و جنگ سرد
ج- نقش خارجی در تفرقه قومی
4- منازعه درونی قدرت
5- عامل فرهنگی
6- تصویر ناروشن از ارزش ها و منافع مشترک ملی
7- عامل زبانی
8- عامل مذهبی

- 9- ساختار اجتماعی
 - 10- عامل قومی
 - 11- عوامل اقتصادی
 - 12- موقعیت جغرافیایی
- منابع و مآخذ

فصل سوم

مرحله جدید دولت-ملت سازی افغانستان در سده بیست و یکم

- توافقنامه بن آلمان و شکل گیری دولت مدرن و جدید
دولت-ملت سازی پس از طالبان
ضعف ها و اشتباهات در مسیر ملت سازی و تشکیل دولت-ملت
- الف - خبط دولتمداران در داخل
ضعف های دولت-ملت سازی در توافقنامه بن
پیامد های سیاست قومی پس از توافقنامه بن
- ب - اشتباهات خارجی ها
افغانستان؛ عبور از جامعه قومی به جامعه شهروندی و شکل گیری
دولت ملی مدرن
افغانستان؛ تقدم دولت بر ملت
- 1- تکوین هویت ملی بر مبنای تفکر ملی و سیاست ملی
2- سیاست ملی در ابعاد مختلف توسعه
3- توسعه سیاسی، تمرکز زدایی و مشارکت ملی
- الف - ایجاد نظام صدارتی پارلمانی با نقش احزاب سیاسی و سیستم انتخابات
تناسبی
- ب - تبدیل شوراهای ولایتی از نهاد مشورتی به نهاد نظارتی
- 4- اصلاح و تعدیل قانون اساسی
5- توسعه در تمام ابعاد حیات انفرادی و اجتماعی
6- تحول استراتژیک در مناسبات خارجی به خصوص با پاکستان
- چالش پایداری دولت در افغانستان
- 1- ساختار سیاسی
2- منازعه قدرت
3- ضعف مالی و اقتصادی
4- ظرفیت ناتوان و ضعیف
5- چالش خارجی
نتیجه گیری
منابع و مآخذ